

Kultur- og kirkedepartementet,
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

2003/1372ME/ME1 CBU:elt

24.06.03

UTKAST TIL ENDRINGER I ÅNDSVERKSLOVEN M.M. SOM FØLGE AV EUROPAPARLAMENTETS-OG RÅDS DIREKTIV 2001/29/EF – HØRING

Det vises til KKD's skriv av 02.04.02 om ovenstående sak.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek er en statsinstitusjon under Kultur- og kirkedepartementet. Institusjonen gir et lisensiert lånetilbud til brukere over hele landet. I følge sine vedtekter skal NLB yte bibliotekstjeneste overfor blinde- og svaksynte, og andre lesehemmede når dette ikke går utover primærgruppen.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek har i dag følgende utlånsformat:

Blindeskrift: Punktbøker og elektroniske bøker som er et digitalt manus utgitt som fysisk eksemplar enten på diskett eller som CD-rom.

Lydbøker: Analog lydopptak fremstilt på kassett eller digitale lydopptak fremstilt på CD-rom.

Det neste utlånsmedium vil være et virtuelt nettbasert produkt, det vil si digital produksjon og distribusjon.

Følgende oppgaver i Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek er knyttet til åndsverksloven:

- overføring og gjengivelsesform (innlest tekst av ulike litterære verker)
- eksemplarfremstilling på lyd, blindeskrift og e-tekst
- lånerett/vederlagsfritt utlån

Overføring og gjengivelsesform

Overføring og gjengivelsesform omfattes av lovens kapittel 1 "Opphavrettens gjenstand og innhold", § 1-3. I forhold til någjeldende lov er § 2 i forslaget til ny lov endret og utvidet med punktene a, b og c.

Med formuleringene under §2 punktene a, b og c er overgangen til ny teknologi med en fremtidig digital produksjon og distribusjon i NLB, bedre ivarettatt i det nye lovforslaget enn i nåværende lovtekst.

Eksemplarfremstilling

Det er i hovedsak kapittel 2, § 17 "Bruk av verk for funksjonshemmede" som angår Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og som hjemler virksomhetens rett til

eksemplarframstilling for funksjonshemmede (produksjon av verker i punktskrift og på lyd).

NLB skal i dag yte bibliotekteneste til blinde, svaksynte og andre lesehemmede når dette ikke går ut over primærbrukerne. Det nye lovforslaget medfører ingen begrensninger i forhold til den virksomheten NLB driver i dag, tvert om kan forslaget til ny lov forstås slik at bibliotekets tjenester vil omfatte en større gruppe enn hittil. Det er foreslått en endring i overskriften for § 17 fra "Eksemplarframstilling for funksjonshemmede" til "Bruk av verk for funksjonshemmede". Bruk og eksemplarframstilling kan oppfattes som to ulike rettigheter. Dersom "bruk av" er det samme som eksemplarframstilling vil formuleringen i den nye lovteksten "og andre som på grunn av funksjonshemming ikke kan tilegne seg verket på vanlig måte", bety at produksjonsretten til studielitteratur som i dag kun gjelder blinde og svaksynte studenter, også vil omfatte studenter med andre lesehandikap. I dag har studenter med andre lesehandikap kun lånerett til studielitteratur som allerede er produsert. Unntatt fra lånerett er e-tekst bøker som i samsvar med gjeldende lovtekst (kfr. skriv fra KKD, ref. 2000/1562 ME M1 TS:TV) er avgrenset til kun å gjelde blinde- og svaksynte studenter.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek må derfor be om at ordet "bruk" og "eksemplarframstilling" i denne sammenhengen klargjøres nærmere, likeledes om brukere med andre lesehandikap sidestilles med blinde og svaksynte når det gjelder rett til bruk/lån av e-tekstbøker og om retten til produksjon av studielitteratur med den nye lovteksten utvides fra å gjelde blinde og svaksynte studenter til også å omfatte studenter med andre lesehandikap.

Kap. 2, § 16 "Bruk av verk for nærmere angitte formål i arkiv, bibliotek, undervisningsinstitusjoner"

Den nye lovteksten med tilhørende overskrift er i samsvar med bedre og utvidete tjenester til brukerne som muliggjøres ved bibliotekenes bruk av ny teknologi. Lovteksten ivaretar og styrker dermed de behovene som NLB har i dag for å kunne ivareta brukernes spesielle behov og har stor betydning for de oppgavene virksomheten skal ivareta i fremtiden.

Lånerett/vederlagsfritt utlån

I praksis tilbyr NLB alle med dokumenterte syns- og leseproblemer lånerett. Dette er nedfelt i de nåværende vedtektene og har vært praktisert siden staten overtok virksomheten i 1989. Praksisen er i overensstemmelse med KKD's målsetting for virksomheten.

I lovforslagets §17, første ledd omtales blinde, svaksynte og andre som på grunn av funksjonshemming ikke kan tilegne seg verket på vanlig måte. Med denne formuleringen er lånerett i NLB, som i praksis har eksistert for alle med lesehandikap, bedre hjemlet i det nye lovforslaget

Vederlagsfritt utlån (gratisprinsippet) er ivaretatt i §17a med formuleringen "vederlagsfri bruk for funksjonshemmede".

Kari Christensen
fungerende styreleder
(sign)

Astrid Skjærseth
direktør

